

7. zastavení – Radniční ulice (2)

ULICE, DOMY

Ulici Radniční lemují domy různých výšek. Třípatrové domy, které se po rekonstrukcích staly místem příjemného bydlení, střídají domy s tzv. falešným atikovým patrem, za kterým se krčí sedlové střechy. Tyto domy předstíraly pro okolí větší majetek, než měli stavebníci k dispozici, když museli přizpůsobit svoje investiční možnosti nárokům na výškovou regulaci domů. Postupně odbourávaná loubí původních renesančních domů byla těmito štíty nahrazována. Jejich nedokonalé založení, zasypané části sklepů v nově vznikající uliční čáře, způsobily dnešní vnímanou nejistotu a živost uliční čáry a dojem, že jsou atikové štíty v pohybu.

Většina domů prošla velmi složitým stavebním vývojem. Mnohokrát byly přestavovány. Někdy po požárech a katastrofách, jindy byly jen adaptovány na současné nároky bydlení.

Na fotografii před vámi je vzácný pohled na poslední dům s loubím. Na dům, který byl vykoupen a následně zbourán, aby mohla být postavena městská spořitelna. Tato novogotická stavba byla provedena podle plánů rakouského architekta Jakoba Partnera šternberským stavitelem Vethem v roce 1895. Na vrcholu věžičky středového arkýře stála socha rytíře Rollanda, která je dnes ke zhlédnutí na státním hradě Šternberku. Tato ukázka kvalitní historizující architektury byla prohlášena za kulturní památku Ministerstvem kultury České republiky v roce 1991.

Z uliční čáry napravo od pobočky banky mírně vyběhá dům číslo 10. Je zajímavý tím, že se na něm zachoval, jako jediný v této ulici, dřevěný firemní portál s výkladci. Ten nalevo od vstupního portálu domu je původní z konce 19. století, ten napravo je současnou prací schopných řezbářů. Tento dům jako jediný dnes připomíná charakter obchodní ulice konce 19. století.

Jdete-li po chodnících Radniční ulice, chodíte po klenbách původních středověkých sklepů.

Sklepy jsou skrytými místy nejstarší středověké historie města. Mnohé z nich mají půdorysy jiné než přízemí, někdy zasahují do sousedních pozemků. Vypovídají o původní

středověké parcelaci. Tato struktura velmi různorodých prostor byla pohřbena pod chodníky, při následných přestavbách byly zazděny a zasypány. Zasypány byly většinou sklepy, které byly situovány pod původními renesančními loubími. Sklepy mají kamenné klenby, mladší navazují cihelnými klenbami na lomové zdivo.

Každý středověký dům měl hluboký klenutý sklep, dostatečně chladný pro uchovávání potravin a nápojů. Jeho chlad býval v zimě zvyšován obnovovaným ledem uloženým na slámě.

Jaké byly středověké domy, které nad sklepy stály? Byly nejvýš o jednom poschodí. Právovárečné domy měly svůj šenk v přední místnosti mázhauzu. Přestože neměly domy do ulice širokou frontu, byly do hloubky dosti prostorné, aby v prvním poschodí mohla bydlet majitelova rodina nebo staří rodiče. Někdy býval jako výměnek postaven přístavek na dvoře.

Na stavbu domů bylo potřeba velké množství stavebního materiálu, kterého měl Šternberk ve své blízkosti dostatek. Například mocné duby rostly v obecním lese Kamínka, kámen se lámal na Ovčím vrchu, na Šibeníku. Od roku 1590 pracuje za Dlouhou ulicí vrchnostenská cihelna s roční produkcí 100 tisíc cihel. První zmínka o vápence je z roku 1560.

Napravo od pobočky banky stojí dům číslo 16, který až do rekonstrukce koncem 20. století skrýval fragmenty své původní renesanční nádhery.

Prvním známým majitelem domu z roku 1571 byl Melchior Slanina. Po jeho smrti zdělila dům vdova Salomena s dětmi, která jej prodala panskému důchodnímu písaři Janu Leinarovi. Mezi další majitele patřil například Jan Malaška z Reydrychu, úředník šternberského zámku. V roce 1699 si dům koupil jeden z nejbohatších měšťanů, zámecký důchodní písař Eliáš František Kretschmayer.

Podle zpráv zde byla sladovna, dům byl právovárečný se šenkem piva i vína.

Dům prošel složitým stavebním vývojem. Přesto si, jako jeden z mála, zachoval svoji původní renesanční dispozici. Na středověkém základě, který dokumentují konstrukce sklepa a základní dispozice přízemí, vznikl koncem 16. století výstavný renesanční měšťanský dům.

Vstupte do domu. V obnoveném interiéru renesanční vstupní síň, s restaurovanými a doplněnými štukami, si můžete prohlédnout zlomek kamenicky zdobeného portálu. Tento renesanční fragment byl druhotně před rekonstrukcí domu natřený na zeleno a užitý jako stupeň schodiště. Prodejna je v renesanční místnosti s hřebínkovou klenbou s koutovými lunetami. Při rekonstrukci byl odhalen a následně obnoven i původní trámový strop s průvlakem původního renesančního profilovaného trámu. Další obdobné trámy byly nalezeny v mladších klasicistních stropěch horního podlaží.